

: [pryiniate 18 chervnia 2014 roku № 591-r] ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-r/ed20140618>

12. Spysok obiednanykh terytorialnykh hromad Ukrainy ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : https://uk.wikipedia.org/wiki/Spysok_ob%27iednanykh_terytorialnykh_hromad_Ukrainy

The article deals with status of decentralization of Ukraine and it's regulatory documents. There have been proposed an analysis of formation of united territorial community in the cut of regions and present state. The problem and recommendation for solving one are shown.

Keywords: decentralization, united territorial community.

УДК 327.57

ББК 66.4

Ольга Парахіна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ І СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: БЕЗПЕКОВИЙ ВИБІР

У статті розглядається зміна лінії поведінки РФ на сучасній міжнародній арені, яка сталася з часів анексії Криму та введення проросійських бойовиків на Донбас. Саме з того часу, з 2014 року, світова спільнота відповіла на такі дії шквалом обурення і ввела відповідні санкції. Після цих подій, Захід зрозумів, що з Росією не можна проводити політику умиротворення і ввів жорсткіші заходи, які включали в себе замороження активів російських громадян і обмеження в торгівлі. У статті акцентується увага на відношення Росії до санкцій західних країн і її реакція на них, яка спричинює найбільше загострення відносин з часів «холодної війни».

Ключові слова: зовнішня політика, санкції, конфлікт, криза.

Криза в Україні позначила кінець періоду після закінчення «холодної війни», коли по всьому світі ще були надії щодо того, що мирні революції в Східній та Центральній Європі сприятимуть миру і демократії від Ванкувера до Владивостока. В 2014 році Росія зруйнувала можливість створення спільноти зі спільними цінностями і Заходу, і РФ і, таким чином, також бачення Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) як "безпекової спільноти" однодумців у євроатлантичному просторі.

Кремль, здається, прийняв свідоме рішення відмовитись від співпраці з Заходом на довгий термін. США і ЄС, зі своєї сторони, повинні готуватися до довгострокової політичної конфронтації з Росією, з ядерною державою з правом вето у Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Тим не менш, повернення «Холодної Війни 2» є малоімовірним, адже РФ не є глобальною наддержавою порівняно з Радянським Союзом 1945-1990 років. Світ більше не є біполярним, і ідеологічна боротьба між капіталізмом і соціалізмом втратила свою актуальність. До того ж Європа більше не є епіцентром глобальної боротьби.

В основі нинішнього політичного спору між Росією і Заходом - дві конкуруючі претензії: з одного боку, Захід стверджує, що його цінності універсальні і що будь-яка держава, яка відповідає певним критеріям може бути прийнята в якості члена до НАТО чи ЄС. З іншого боку, Путінська Росія має прагнення стати центром влади, яка буде діаметрально протилежною Заходу по значенню цінностей. Ці зусилля зосереджені на створенні Євразійського Економічного Союзу (ЄЕС) разом з Казахстаном, Білоруссю, Вірменією і Киргизстаном, з метою залучення інших сусідніх держав в якості постійних членів.

Україна, Молдова і Грузія утворюють одну групу держав, де більшість населення орієнтуються на Захід, але знаходять шлях заблокованим - через їх недостатній економічний і політичний розвиток, але також і тому, що Росія внесла

значний вклад для забезпечення того, щоб ці країни залишалися втягнутими в територіальні конфлікти в найближчому майбутньому. Тому співвідношення між Заходом і Росією в цьому регіоні неминуче залишаться антагоністичними.

Для тих європейських держав, які особливо стурбовані своєю національною безпекою через дії Москви, НАТО залишається основним елементом забезпечення їх безпеки. З іншого боку, важливість в безпековій політиці знижується, не в останню чергу через явні недоліки європейських армій. В той час як Вашингтон невблаганно вимагає більше військових внесків з боку європейських союзників, все, що в кінцевому рахунку має значення для східних членів НАТО це те, що США з його військовою присутністю є частиною архітектури європейської безпеки, гарантуючи тим самим захист від Москви. Ось чому ці держави НАТО зацікавлені в розміщенні американських ракетних установок на їх території, і з ентузіазмом ставляться до постійної присутності американської ядерної зброї в Європі. З огляду на нові виклики, НАТО необхідно терміново знайти консенсус щодо загальної картини загрози і нової доктрини стримування.

Крім міграційних заходів, Європейський Союз, з іншого боку, буде проводити в порівнянні абсолютно незначну безпекову політику. Серед країн ЄС відмінності щодо стратегічної орієнтації стають все більш і більш очевидними. Наприклад, Фінляндія і Швеція відкрито обговорюють можливість майбутнього членства в НАТО на тлі оновленої російської загрози - повітряний простір Фінляндії часто порушується російськими винищувачами, а не ідентифіковані підводні човни часто спостерігаються на території шведського узбережжя - новий уряд Греції може похвалитися традиційними хорошими відносинами з Москвою. У той час як два нейтральних члени ЄС Ірландія і Австрія виступають за ядерне роззброєння, Франція як ядерна держава не матиме нічого з цього в світлі ситуації, яка склалася у Європі. Криза в Україні і пов'язані з цим розширення санкцій проти Росії є важливим тестом для єдності Європейського Союзу. [2]

Щодо надій Кремля на суперечки між США та Євросоюзом, то вони так і залишаться лише надіями. Президент ФРН у інтерв'ю дуже чітко висловився на цю тему: «Без американців не було б німецької демократії. Економічний розвиток був би неможливим без «плану Маршалла». Цих слів цілком достатньо, аби зрозуміти: Німеччина, а отже Євросоюз, ніколи не стануть настільки запеклими ворогами США, щоб стати запеклими друзями Росії. Коли справа дійде, якщо дійде, до вирішального вибору, Європа завжди буде зі США, а не з Росією. [1]

Нова «Глобальна стратегія зовнішньої політики і політики безпеки Європейського союзу», представлена Високим представником Федерікою Могеріні і прийнята усіма 28 членами ЄС 28 червня 2017 року, має намір намітити курс на майбутнє. У ній наголошується на необхідності посилення сильної Європи, особливо зараз, після референдуму в Великобританії щодо членства в ЄС. (Опитування громадської думки показали, що 70% громадян ЄС виступають за загальну політику безпеки і оборони з 2002 року, і недавнє дослідження підтвердило, що європейська громадськість хоче, щоб ЄС відіграв активнішу роль в світових справах). Росія зазвичай ставить під сумнів ефективність і реалізм таких стратегій ЄС. Москва не готова до налагодження відносин або певного компромісу, особливо, щодо Європи як надзвичайно молодого спільноти перед обличчям широко роздутого російського «відродження». Однак мета зміцнення зв'язків та діалогу з Брюсселем, навіть в умовах кризи і зростаючих розбіжностей, очевидна для багатьох російських експертів і політиків.

За думкою багатьох експертів, сьогодні вкрай важливо відновити військовий діалог між Росією і НАТО (за активної участі його основних членів з ЄС) і США. Основну увагу слід приділити розробці нових заходів щодо запобігання прямих

військових зіткнень на місцях, в повітряному, морському і кіберпросторі, створенні постійних каналів зв'язку між міністерствами оборони і військовими штабами та розробці нових правил поведінки, які запобігли б небезпечним військовим діям на Заході. Тим часом ніщо не перешкоджає тому, щоб всепоглинаюче регіональне співтовариство по контролю над озброєннями обмірковувало і пропонувало деякі нові ідеї, які можуть бути корисні, коли час для них остаточно дозріє.

Оскільки українське питання зараз є ключовим протиріччям у відносинах між ЄС і США та Росією, більш перспективним є початок обговорення нових нарисів перспективної архітектури європейської безпеки. Важливо уникати таких конфліктів в Європі в майбутньому, зберігаючи недоторканність кордонів і суверенітет держав, їх територіальну цілісність і, по крайній мірі, зберегти дух Гельсінкі. У той же час, це життєво важливо для Заходу, щоб знайти можливість запобігти «Босніанізації» в безспірному проросійському сході України; в даний час захопленому сепаратистами і, де був створений ще один вічно «заморожений конфлікт» в Європі (що може статися, якщо там будуть розміщені миротворці, як зараз вимагають сепаратисти). [3]

Щоб не відбувалося в Україні, Росія, на жаль, кинула виклик для Сполучених Штатів та його союзників на довгі роки. З цілями Москви які, мабуть, все ще розвиваються, і її конкуруючими інтересами, НАТО і Європейський союз будуть найкраще забезпечені стратегією, яка зменшить можливості найгірших можливих результатів, але не зупинить відносини з Росією в довгостроковій перспективі або не закриватиме потенційні нові можливості для співпраці, якщо вони виникнуть. В умовах кризи в Україні Захід вступив у нову еру у відносинах з Росією, яка вимагає більшої пильності, нового стратегічного бачення і послідовних, довгострокових зусиль по відновленню стабільності, яка була втрачена в Україні і в загальному по Європейському Союзу.

Отже, Росія залишається — незважаючи на останні відступи - незамінною частиною європейської цивілізації. Російська імперія і Радянський Союз заклали основні базові підходи до зовнішньої політики Російської Федерації з часів розпаду СРСР. Росія в сучасних умовах, у першу чергу, керується неімперіалістичними прагненнями, які пов'язані з реалізацією її економічного потенціалу. Країни пострадянського простору включають в себе ці компоненти, адже вони є основним ринком збуту і джерелом цінної сировини для РФ. Це потрібно враховувати при проведенні аналізу відносин Російської Федерації з Заходом (Європейським Союзом і Сполученими Штатами Америки). Загальні риси взаємодії цих важливих гравців міжнародної арени сьогодні характеризуються конфронтацією. Основна причина — це втручання США і ЄС та реалізація їхньої зовнішньої політики на теренах історичної гегемонії Росії. Розширення НАТО та ЄС на Схід є однією з основних загроз національній безпеці РФ, про що свідчить її активна протидія цим процесам. На сьогодні, Україна стала тим об'єктом світової політики, який повністю змінив традиційну взаємодію. Порушення Гельсінкського акту, який закріпив принципи і правила ведення зовнішньої політики держав з 1975 року, не зміг пройти непоміченим. Сполучені Штати і Європа ввели санкції проти Росії, які спрямовані на її суттєве ослаблення у різних сферах, насамперед в секторі озброєння. РФ ввела свої санкції, і почала проводити серйозні операції з розкитування внутрішнього середовища як і країн Європи, так і США. Ситуація на сьогодні досягла рівня «холодної війни».

На сучасному етапі російська зовнішня політика спрямована на послаблення Європейського Союзу у різних сферах, за думкою деяких експертів, можливо, навіть на розкол ЄС. Європі залишається зміцнювати свою інформаційну політику, в першу чергу, адже основні методи Росії це пропаганда і дезінформація, свою енергетичну

незалежність від РФ, свій захист як на територіальних кордонах, так і в кібер-просторі, а також шукати ефективні засоби зменшення тих російських фінансових потоків, які йдуть на підтримку європейських проросійських партій і угруповань. Недоцільно говорити про зменшення інвестицій ЄС у РФ, і навпаки зменшення інвестицій РФ у ЄС, адже вони сприяють економічному розвитку обох утворень, перш за все, тому їх зменшення або відміна є не вигідною обом сторонам. Виходом ЄС із сьогоднішньої ситуації є обмеження Росії і її впливу настільки, наскільки це можливо в інтересах Європейського Союзу. Росія була і буде залишатися ключовим компонентом в європейській системі безпеки і, таким чином, незмінним партнером для Європейського Союзу, незважаючи на всі постійні проблеми у їхніх відносинах. Хоча, на мій погляд, нинішній спосіб ведення зовнішньої політики Росією стосовно ЄС не є далекоглядним. Відносини у багатьох сферах є вже достатньо погіршені, і з часом навіть енергетичний шантаж не зможе бути козирем у руках РФ.

Відносини між Російською Федерацією і Сполученими Штатами Америки суттєво загострилися починаючи з 2012 року. Одним з основних протиріч між США і РФ завжди було питання розширення НАТО на схід, і фактично американський вплив на країни пострадянського простору. Польща і Балтійські країни, які довгий час були під впливом СРСР, мають обґрунтовані побоювання стосовно імперіалістичних тенденцій зовнішньої політики Москви. Через це вони особливо ретельно шукають прихильність Америки і її безпекової парасольки. Рішення НАТО, а по факту США, збільшувати кількість військовослужбовців у Силах швидкого реагування та встановлювати протиракетні комплексні системи в Східній Європі викликало дуже негативну реакцію зі сторони Росії. В РФ такі дії сприйнялись як пряма провокація в її бік, хоча в першу чергу країни Східної Європи забезпечують себе від провокацій зі сторони Росії, які досить часто люблять виникати. Беручи до уваги гібридні війни, які проводить Російська Федерація в країнах-претендентах до вступу в Європейський Союз, можна цілком зрозуміти страх Східної Європи і роль США у вирішенні цієї проблеми. Сполучені Штати активно ведуть свою зовнішню політику у спробах врегулювання української та сирійської кризи. Санкції США найбільш болючо зачіпають російську економіку у різних аспектах. До того ж американське рішення стосовно продажу Україні летальної зброї лише додало російській стороні ще більше причин ускладнити їх відносини з США. Гонка озброєнь, яка з ще більшим розмахом сьогодні відбувається між цими двома країнами, створює лише невпевненість у пріоритетах і цілях США і РФ, а також їх майбутнього бачення світу. На мою думку, на сьогодні немає ніякого способу, який суттєво би покращив російсько-американські відносини. Малоймовірно, що Російська Федерація відступить від своїх інтересів щодо поширення свого впливу на території пострадянського простору і стане більш демократичною державою, принаймні на найближчі 10-20 років. Сполучені Штати Америки зі свого боку лише будуть посилювати санкції, поки Росія не почне поступатись своїми інтересами. З військової точки зору співпраця між Москвою і Вашингтоном станом на 2018 рік призупинена. Транзитний військовий коридор через територію Росії, який був певним символом американсько-російської співпраці, є закритим. Військова кооперація відновиться лише для боротьби проти спільного ворога, а в мирний час РФ і США, на мою думку, завжди будуть антагоністичними силами, які мають бути або ворогами, або суперниками.

Зменшення напруги у світі буде можливе тільки за умов вирішення української кризи. В найближчі роки це є малоймовірно, адже РФ збирається використовувати всі свої важелі впливу задля досягнення своїх цілей, а ЄС і США не можуть іти на такі значні поступки Росії. Відновлення ефективних і повноцінних відносин є значним пріоритетом для антагоністичних сторін, адже існують багато глобальних проблем, які потребують скоординованої співпраці Америки, Європи і Росії (це чітко

прослідковується у їхній спільній боротьбі проти тероризму). Світ змінюється, тому і сучасна система міжнародних відносин потребує трансформацій, що ще не цілком зрозуміло політичним елітам провідних держав.

1. Юрій Сандул. Протиріччя між ЄС та США Росії вже не допоможуть [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2273138-protiricca-miz-es-ta-ssa-rosii-vze-ne-dopomozut.html>
2. Christian Nünlist and Oliver Thränert. Putin's Russia and European Security [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/CSSAnalyse172-EN.pdf>
3. Victor Mizin. EU-Russia Relations from a Russian Point of View [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu.boell.org/en/2017/07/26/eu-russia-relations-russian-point-view>

References

1. Iurii Sandul. Protyrichchia mizh YeS ta SShA Rosii vzhe ne dopomozhut [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2273138-protiricca-miz-es-ta-ssa-rosii-vze-ne-dopomozut.html>
2. Christian Nünlist and Oliver Thränert. Putins Russia and European Security [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/CSSAnalyse172-EN.pdf>
3. Victor Mizin. EU-Russia Relations from a Russian Point of View [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://eu.boell.org/en/2017/07/26/eu-russia-relations-russian-point-view>

The article discusses the changes of the Russian Federation foreign policy in the modern international arena, which has occurred since the annexation of the Crimea and the intervention of pro-Russian militants in the Donbass. Since that time, since 2014, the world community has responded to such actions with a squall of indignation and imposed appropriate sanctions. After these events, the West realized that it was impossible to pursue a policy of appeasement with Russia and introduced more stringent measures that included freezing the assets of Russian citizens and restrictions on trade. The article focuses on the attitude of Russia to the sanctions of Western countries and its reaction to them, as it causes the most aggravation of relations since the Cold War.

Keywords: foreign policy, sanctions, conflict, crisis.

УДК 327.57

ББК 66.4

Петро Подобінський

ПОЛІТИКА США ЩОДО РОСІЇ У СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ 2017 РОКУ

У статті зосереджена увага на Стратегії національної безпеки США, яка була прийнята 2017 року з приходом нового господаря Білого дому. Зокрема, проаналізовано політику США щодо Росії, виходячи з цього документу і розходження цієї політики з особистим ставленням Трампа до Росії. Також приділено реальним діям США стосовно Росії, які мають місце, і відбуваються або ж всупереч стратегії, або ж всупереч словам Трампа.

Ключові слова: США, Росія, Стратегія національної безпеки, вибори, політика.

Дональд Трамп переміг на президентських виборах у США, які відбулися в листопаді 2016 року, програвши при цьому 2,9 млн голосів виборців своїй суперниці Г. Клінтон. Його називали проросійським кандидатом, а однією з його передвиборних обіцянок було налагодити відносини США з Росією, за що представники Демократичної партії неодноразово критикували кандидата в президенти [1].